УДК 323.28+327.88]:355.02

Оригинални
научни рад

ПОЛИТИЧКА РЕВИЈА
POLITICAL REVIEW
Година (XXVIII) XV, vol=47
Бр. 1/2016.
стр. 25-38

Милован Јовановић
Правни факултет за привреду и правосуђе

Ненад Бингулац
Правни факултет за привреду и правосуђе

ТЕРОРИЗАМ КАО САВРЕМЕНИ БЕЗБЕДНОСНИ ИЗАЗОВ

Сажетак

Постизање довољног нивоа безбедности у савременим друштвима представља основ за обезбеђивање личне заштите чланова друштва од разних облика криминогеног понашања других чланова друштва, али истовремено представља и основни предуслов заштите државе. Без поменутог не може се замислити напредак друштва. Из до сада изнетог, произилази да се на овај начин штити изграђени систем вредности. Безбедност која се постиже кривичноправном заштитом сама по себи ништа не ствара већ само омогућава, а уједно представља основни атрибут сваке државе. Са развојем друштва, развијала се и кривичноправна заштита која се може перципирати као гарант слободе кроз ограничавање људске самоволје. Последњих година најчешћи безбедносни изазови држава су терористички напади, стога ће у раду посебна пажња бити посвећена управо овој проблематици. Постизање вишег нивоа безбедности и заштите друштва, посебно од терористичких напада, у највећој мери зависи од рада многих безбедносних служби, али никако се не може изоставити и нужна

кривичноправна заштита, стога ће се у раду сагледати и на који начин је ово питање решено у Кривичном законику Републике Србије. На крају сагледавања ове проблематике указано је и на нове безбедносне изазове са којима се сусрећу европске земље, при чему се мисли на мигрантску кризу и њихову повезаност са последњим терористичким нападима.

Кључне речи: тероризам, безбедност државе, безбедност друштва, мигрантска криза.

1. ДЕФИНИСАЊЕ И САВРЕМЕНО СХВАТАЊЕ ПИТАЊА БЕЗБЕДНОСТИ

Чланови друштва, као свакодневници савремених држава, најчешће нису свесни значаја успостављања одређеног степена безбедности у фактичком смислу, али и у формалном смислу, кроз постојање кривичноправне заштите, осим у оквирима обезбеђивања њихове личне заштите од разних облика криминогеног понашања других чланова друштва. Реално постојање поменутог на директан начин ствара предуслове од којих, у одређеној мери, зависи напредак друштва.

Претходно изнето се још јасније може сагледати ако се ово питање посматра кроз истраживање древних цивилизација које су проучаване на основу сачуваних артефаката међу којима се најчешће налазе и писани фрагменти закона или судских одлука.

Као и код древних цивилизација тако и данас, питање уређености и свеобухватности кривичног закона је незаобилазно у сваком друштву, посебно ако се има на уму да кривични закони у великој мери осликавају вредности једног друштва, а самим тим и степен његовог развоја.

Аристотел је сматрао да је основни циљ функционисања државе остварење безбедности и благостања њеног становништва.[1] Он је државу појмио као заједницу грађана који су добровољно уједињени ради срећног живота. С друге стране, Платон је заједницу сагледавао као вид идеалне државе, искључиво полазећи од става да та целина, није настала ради појединца већ појединац ради целине.[2] Постизање те идеалне државе огледа се у функцији закона да милом или силом доведу грађане у хармонију.

1) Мирко Грчић, *Политичка географија*, Географски факултет, Београд, 2000, стр. 132.

2) Иљаз Османлић, „Заједница и друштво“, *Политичка ревија*, вол. 10, бр. 1, 2011, стр. 188-190.

Под савременом државом у овом смислу подразумева се целокупни управни систем на одређеној територији, чијом делатношћу, у различитим областима, се остварује функција безбедности. Та функција превазилази „апарат физичке принуде" као делатност државних органа, те представља скуп различитих мера, усклађених у једну политику, са својим превентивним и репресивним компонентама, којима се делује на отклањање узрока угрожавања, те супротстављање (смањење) појавним облицима угрожавања безбедности. Политика која се креира и спроводи сарадњом различитих елемената представља централну улогу у остварењу функције безбедности, а која припада субјектима који су у државној ингеренцији.[3]

Друштво да би могло функционисти и опстати као целина потребно је да буде изграђен систем вредности. Тај систем вредности представља заједнички циљ припадника друштва, али у исто време и критеријуме и обрасце понашања у њему.[4]

Друштвене вредности нису увек исте за сва друштва и за све генерације, нити су биле исте кроз историју. Оне се стално мењају, допуњују и надограђују. Под вредностима се може подразумевати идеално својство извесних стандарда, норми, појава, стања и садржаја свести, тако да је друштвена вредност свака она вредност која за појединца, групу и државу има велики значај, односно представљају све оно што је објект друштвеног интереса а тиме и друштвене заштите.[5]

Питање безбедности датира још од првобитне заједнице, а огледало се првенствено у постизању неопходних околности потребних за основну егзистенцију. Ове околности тј. потреба за преживљавањем може се сматрати за зачетак безбедности. Наравно, са развојем друштва, безбедност је све више добијала на значају, а временом се проширила са појединца на друштво.

С обзиром да безбедност сама по себи ништа не ствара већ само омогућава, она се може дефинисати као одсуство неког вида угрожавања али и присуство правде, морала и културе.[6] Другим речима изнето, безбедност је неопходан услов опстанка и развоја друштва.

---

3) Јоко Драгојловић и Ненад Бингулац, „Безбедност као атрибут и функција савременог полиса", *Култура полиса*, бр. 24, 2014, стр. 131.

4) Мило Бошковић, *Криминологија са* пенологијом - *Социјална патологија*, Правни факултет, Нови Сад, 2002, стр. 25.

5) Љубомир Стајић, *Основи система безбедности са основама истраживања безбедносних појава*, Правни факултет, Нови Сад, 2008, стр. 17.

6) *Ibid*, стр. 23.

По модерном схватању безбедности, интегралну (свеобухватну, целовиту) безбедност се може груписати на унутрашњу и међународну безбедност. У оквиру унутрашње безбедности разликује се индивидуална, социјетална (друштвена) и национална, док код међународне безбедности разликује се регионална, глобална, заједничка, колективна и кооперативна безбедност.[7]

Питање безбедности може се посматрати и са интердисциплинарног аспекта, тако да се може закључити да су најважнији елементи појма безбедности: стање потенцијалних жртава, објеката напада, способност објекта, појаве, процеса да сачува своју суштину и основну карактеристику у условима намерног, деструктивног деловања споља или у самом објекту, појави, процесу. Затим, безбедност представља и системску категорију, а она је изграђена на принципима стабилности, саморегулације, поузданости (безбедност је позвана да заштити свако од тих својстава система). Ово питање се може разматрати и као решавајући услов, тј. гарант, животних делатности личности, друштва, државе што им омогућава да сачувају и повећају њихове материјалне и духовне вредности уз наравно и одсуство претњи и напада.[8]

Питања савремене безбедности могу се сагледати и кроз изазове који се јављају у областима политике, економије, финансија, енергетике , екологије, религије, културе, информатике и других области друштвеног живота услед чега се јавља све већа потреба за што више државних и друштвених организација које ће имати за циљ да осигуравају и успостављају безбедност.[9]

Поједини аутори указују да се суштина савремене безбедности може огледати у степену и стању заштићености личности, друштва, државе, у стању заштићености животних интереса, заштићености националних интереса, при чему све поменуто је показатељ стања система у односу на неповољна дејства.[10]

Безбедност, као веома комплексно питање, посматрана из било којег угла представља основни атрибут једне државе. Она се може посматрати и са много ужег становишта, односно да представља и основни атрибут градске средине (посебно унутрашња безбедност). На нивоу државе, безбедност има заштитну функцију и изједначава се са заштитом суверености и територије од

7) Радослав Гаћиновић, „Класификација безбедности“ , *Наука - безбедност - полиција*, год. 12, бр. 2-3, 2007, стр. 5.

8) Гаћиновић, Радослав, „Безбедност као научна дисциплина“, *Безбедност*, Министарство унутрашњих послова Републике Србије, год. L, бр. 1-2, 2008, стр. 8.

9) Драгишић, Зоран, „Систем националне безбедности – покушај дефинисања појма“, *Војно дело*, 3/2009, стр. 162.

10) Гаћиновић, Радослав, „Безбедност као научна дисциплина“, *op. cit.*

спољних непријатељских фактора, али и угрожавања поретка, док се безбедност у градским срединама првенствено односи на заштиту од криминалитета, јавног реда и мира, личну и имовинску безбедност и сл. Последњих година сведоци смо великих безбедносних притисака у градовима како због броја становника тако и због пројектованих мета, а све због потенцијалних терористичких напада,[11] али извесну опасност по безбедност представљају и разни облици организованог криминалитета.[12]

Уједињене нације су дефинисале безбедност, у својој студији из 1986. године, као стање у коме државе сматрају да нема опасности од војног напада, политичког притиска или економске присиле, тако да могу слободно да се развијају и напредују.[13]

Значај питања безбедности и његова константна актуелизација јасно је видљива и у

последњим деловањима Европске уније. Европска унија неспорно је један од безбедносних актера и на глобалном нивоу, што се и види кроз реализовање њене спољне и безбедносне политике. Значајније промене из сектора безбедности започете су још током деведесетих година, потписивањем Уговора из Мастрихта када се и уводи Заједничка спољна и безбедносна политика. Успостављањем поменутог Европска унија директно учествује у подизању нивоа безбедности, пре свега кроз касније развијање Европске одбрамбене и безбедносне политике.

За питање безбедности у Европској унији, најзначајнији документ је Европска стратегија безбедности. Овом стратегијом се дефинишу главни изазови, ризици и претње по европску безбедност, али и начин стратешког спољног деловања Уније. Поред овог примарног извора, као секундарни извори сматрају се најважније одлуке Савета и Комисије којима се дефинишу основни циљеви, приступи и инструменти од значаја за питање безбедности, а неки од њих су: Концепт ЕУ за подршку реформи сектора безбедности у оквирима Заједничке безбедносне и одбрамбене политике, Концепт подршке Европске заједнице реформи сектора безбедности, Одлуке Савета о политичком оквиру за реформу сектора безбедности и Одлуке Савета о безбедности и развоју.[14]

Аутори које се помније баве питањем безбедности у Европској унији, указују на постојање правца реформисања сектора

11) Више о: Мина Зиројевић и Жељко Бјелајац, „Блиско источни тероризам и религија у савременом полису“, *Култура полиса*, бр. 22, год. X, 2013, стр. 194.

12) Више о: Жељко Бјелајац и Мина Зиројевић, „Безбедносна култура у ери глобализације“, *Култура полиса*, бр. 23, год. XI, 2014, стр. 80.

13) Conception de la sécurité, Série d`études 14, Publication des Nations Unise, 1986, A/40/533.

14) Живковић, Урош и Миленковић, Милош, „Европска унија као глобални актер реформе сектора безбедности и искуство Србије“, *Политичка ревија*, вол. 45, бр. 3 , 2015, стр. 212.

безбедности и да све више сектор безбедности обухвата поред оружаних снага, полиције и сл. и управљање сектором безбедности и надзорна тела (парламент, извршна власт, итд.), правосуђе и правосудне органе (судство, затворе) и недржавне безбедносне актере (приватне безбедносне компаније, герилске формације, итд.).[15] Затим потребно је указати и на значај примене и успостављања људске безбедности под чим се подразумева стандардизација и развијање индивидуалних права сваког човека са једне и изградње механизама за заштиту тих права, са друге стране. Сваки појединац, а не само одређене мањине морају да се третирају као релевантна вредност заштите. По овом становишту, безбедносне претње представљају и сиромаштво и глад, али и све оно што на насилан начин утиче на прекид и дисконтинуитет свакодневног уобичајеног живљења. Сагледавање питања безбедности и на овај начин у складу је са вредностима Европске уније.[16]

Као што се може видети на основу овог краћег осврта на питање савременог схватања безбедности, поред тога што је ово питање изузетно комплексно због многобројних углова сагледавања, потребно је истакнути да апсолутно стање безбедности не постоји и да нико не може тврдити да је апсолутно безбедан јер се увек може бити још безбеднији.

2. ПОВЕЗАНОСТ ТЕРОРИЗМА И БЕЗБЕДНОСНИХ ИЗАЗОВА

Након Другог светског рата питање безбедности је поново добијало све више на значају посебно у земљама Европе. Тадашња основна идеја постизања тј. поновног успостављања безбедности искључиво се заснивала на умањивању међудржавних тензија које су настале између совјетског и америчког блока током периода хладног рата. Као једно од решења је било потписивање Хелсиншког завршног акта 1975. године, а основна идеја за смањење постојећих међудржавних безбедносних тензија заснивала се у најави већих војних маневара чиме се желело постићи смањење ризика од нових ратних сукоба услед мирнодопских премештања војних формација и одржавања њихове спремности.[17]

15) EU Concept for ESDP support to Security Sector Reform (SSR), Council of the European Union, 2005, pp. 7, цитирано према: Живковић, Урош и Миленковић, Милош, „Европска унија као глобални актер реформе сектора безбедности и искуство Србије“, *op. cit.* стр. 213.

16) *Ibid.*

17) Ненад Бингулац и Јоко Драгојловић, „Утицај војних маневара на питање безбедности у Европи са становишта Хелсиншког завршног акта“, Међународни тематски зборник, *Четрдесет година од потписивања Хелсиншког завршног акта*, уредници Мина Зиројевић и Весна Ћорић, Институт за упоредно право, Београд, 2015, стр. 111.

Стварањем Европске уније, распадом СССР-а и значајним јачањем САД-а, безбедносне околности у Европи су се промениле и то у смислу да од средине деведесетих година ратно угрожавање безбедности на простору Европе, ако се не узме у разматрање ратни распад СФРЈ, се не сматра за могуће, што никако не значи да не постоје многи безбедности изазови унутар сваке државе о којима је већ било речи.

Последњих година у свету, а и у Европи, најчешћи безбедносни изазови држава су терористички напади. Разни су мотиви терористичких напада, те их је из тог разлога тешко предвидети, а самим тим и спречити. Када се терористички напади спроводе од већ познатих терористичких група, многе светске безбедносне службе имају теоријску могућност да спрече потенцијалне нападе услед присмотре или „пресецања" комуникационих токова, док када је реч о појединцима или мањим групама које нису организационо повезане са већ познатим терористичким организацијама, онда је могућност спречавања и превентивног деловања сведена на минимум, или је потпуно искључена.

За пример поменутог самосталног деловања може се навести напад Андерса Брејвика у Норвешкој, на острву Утоја, недалеко од Осла, 2011. године када је убијено 85 лица.[18] Управо због његовог самосталног деловања није било могуће начинити адекватне превентивне мере како би се спречио напад. Током истраге, утврђени су мотиви и начини прибављања средстава за извршење тог напада и та сазнања биће коришћена у даљој борби за успостављање већег нивоа безбедности. Пример, самосталног напада али организованог са већ познатом терористичком организацијом (из Чеченије) је напад на аеродром Домодедово у Москви 2011. године када је погинуло 35, а рањено више од 130 лица.[19]

Већ из ова два примера може да се уочи да је циљ терористичког напада убијање и рањавање (повређивање) што више цивила, а да су места извршења напада фрекфентне и урбане локације. Додатни циљ је и изазивање панике и несигурности међу грађанима, док се као нуспојава често јавља осећај немогућности државе да заштити друштво.

18) Andy Whelan and Martin Delgado, "Burning with hatred... The right-wing extremist who hated immigrants and multi-culturalism", www.dailymail.co.uk/news/article-2017962/Anders-Behring-Breivik-Right-wing-extremist-hated -immigrants-multi-culturalism.html (22/01/2016)

19) Више о: *Телеграф*, „Најстрашнији терористички напади у Европи", http://www.telegraf.rs/vesti/1382333-tekle-su-reke-krvi-ovo-su-najstrasniji-teroristicki-napadi-u-evropi-video (22/01/2016)

Исте циљеве имају већ познате терористичке организације, с тим да када је реч о њима, често буде извршено више искординисаних напада на више интересних локација по граду или у више градова у истој држави. Додатна карактеристика организованих напада од стране терористичких организација је и у томе што њихови напади се не организују само једном већ постоји одређени континуитет. Наравно, након сваког напада појачавају се и усавршавају се мере безбедности и сваки наредни напад је у одређеној мери теже спровести. За пример координисаних терористичких напада организованих од стране једне организације (Ал Каиде) може се навести Лондон 2005. године када су у два истовремена напада (један је био у метроу а други је био у градском аутобусу) убијено 52 лица. Исти модус деловања се може видети и у примеру напада у Истанбулу 2003. године када је извршен координисани напад на британски конзулат и на представништво једне банке, када је убијено 27 а повређено 400 лица. Као што се може видети, координисани напади имају знатно веће последице. Потребно је навести још један пример таквог напада који је био усмерен ка четири путничка воза у Шпанији, када је убијено 191, а повређено 2000 лица.[20]

Терористички напади постоје вековима и ова појава траје дуже него историја модерне државе. Као и питање безбедности, тако се и тероризам може посматрати из више углова. У ширем смислу, то је напад на живот и тело појединца или мање групе, а све са циљем да се постигну политичи циљеви. У оквиру овога може се посебно још разграничити и тзв. политичко убиство, када се ради о „уклањању" политичких важних особа. У случајевима када се ради о лицима која нису из поменуте категорије тј. лицима која су политички „безначајна" тада се ради о тероризму у ужем смислу те речи.[21]

На основу већ указаних примера терористичких напада, али и појединих конкретнијих разматрања, може да се види да је питање тероризма исто у одређеној мери комплексно, стога је потребно указати да се тероризам дефинише као употреба претње насиљем, од стране мањих група против неуниформисаних припадника већих група, са циљем постизања политичких циљева. Тероризам се може дефинисати и као унапред смишљено политичко мотивисано политичко насиље које против небројених циљева спроводе субнационалне групе или прикривена лица, обично са намером да утичу на јавност. Затим, постоје и они

20) *Ibid.*

21) Бјелајац, Жељко, *Организовани криминалитет – империја зла*, Правни факултет за привреду и правосуђе Нови Сад, 2013, стр. 122.

аутори који сматрају да тероризам има за циљ да код становништва и власти изазове страх, а да при томе не изазове обавезно масовно разарање.[22]

Указивањем на поменуте поједине терористичке нападе, али и на теоријска разматрања овог питања, жели се постићи стварање свести о степену опасности који изазивају. Успостављање вишег нивоа безбедности и заштите друштва, посебно од терористичких напада, у највећој мери зависи од рада многих безбедносних служби, али никако се не може изоставити и нужна кривичноправна заштита.

3. НОВИ БЕЗБЕДНОСНИ ИЗАЗОВИ У ЕВРОПСКИМ ЗЕМЉАМА

Последњих месеци, земље Европе суочене су са мигрантском кризом и први пут се са овим „проблемом" сусрећу. Иако одређени број миграната примају и земље из окружења њиховог порекла, по последњим доступним подацима у Европи је преко милион миграната поднело захтев за азил. Највећи број миграната је у Европу дошао поморским путем док је знатно мањи број дошао копном.[23] Значај податка о њиховом уласку у земље Европе првенствено се односи на питање њихове безбедности приликом миграције али и на питање омогућавања ефикаснијег пријема и регистрације.

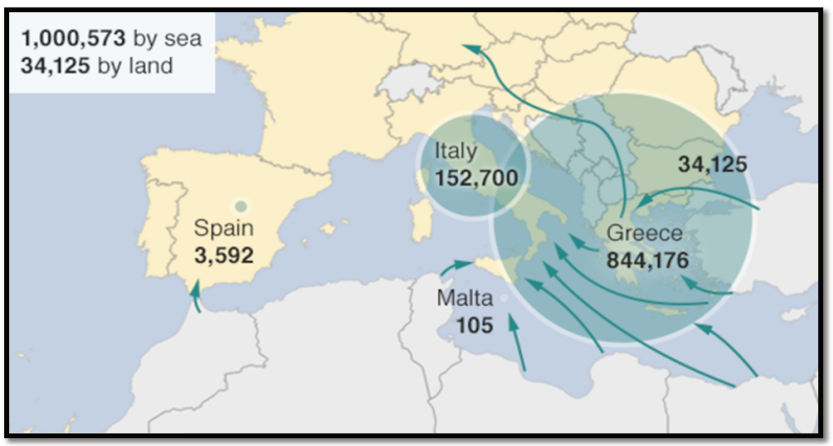

Извор: BBC News, Migrant crisis: Migration to Europe explained in graphics, www.bbc.com/news/world-europe-34131911 (23/01/2016)

22) Јазић, Александар, „Терористичка пропаганда и улога медија", *Међународни проблеми*, вол. LXII, бр. 1, стр. 115-116.

23) *BBC News*, „Migrant crisis: Migration to Europe explained in graphics", www.bbc.com/news/world-europe-34131911 (23/01/2016)

У расцепу између прокламованих европских вредности са једне стране и безбедносне угрожености и несигурности са друге, начињени су хумани кораци који су имали нехумане последице, при чему се мисли на већ извршене терористичке нападе, али и на могућност нових. Затим, могло би се закључити да су миграције показале и ново (прикривено) лице европских чланица и то да су се оне „лако" одрекле заједничког (европског) интереса и идеја, због свог посебног, националног интереса. Потребно је још навести и да мигрантска криза поред до сада указаних безбедносних проблема нарушава и међудржавне односе (релација Србија – Мађарска или Србија – Хрватска), што може у одређеној мери да дестабилизује односе посебно између држава као што су државе бивше СФРЈ.

Миграције, а посебно оне које су илегалне, имају велике безбедносне последице. Између четири и пет милиона миграната сваке године уђе у другу државу, а притом број нелегалних прелазака границе варира између 30% и 50%. Овај поприличан број илегалних миграната у ширем плану утиче на питање безбедности у државама одредишта али и у државама транзита и то из разлога јер они неретко доносе, а самим тим и представљају опасност по домаће становништво од заразних болести, криминала и тероризма. Са економског аспекта ово питање се може посматрати као повећање социјалних давања (помоћи), али и других финансијских издатака (прихватни кампови, лекови, храна,…) што може довести до дестабилизације економске сигурности. Затим, повећава се и број кријумчарења миграната и трговине људима, што представља извор значајних нелегалних и неопорезованих прихода.[24]

Потребно је указати и на став појединих аутора који се односи на то да када се ради о врсти тероризма који потенцијално расте са бројем миграната, расте и безбедносни изазов посебно од верског тероризма јер ова опасност произилази из опасности од исламистичког тероризма услед великог процената миграната муслиманске вероисповести. Исти аутори наглашавају да ће са порастом исламистичког екстремизма, уследити и пораст друге врсте екстремизма и то десничарског, којем ће управо миграције бити истовремено и „мета и замајац".[25]

Питање степена реалне безбедности у Европи покренуто је у новембру 2015. године након организованог терористичког напада

24) Симеуновић, Драган, „Миграције као узрок политичких аномалија у Европи", *Журнал за криминалистику и право*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2015, стр. 7.

25) *Ibid.*

у Паризу. Као и у до сада већ наведеним примерима организованог напада и овај напад има идентичне карактеристике почевши од тога да су напади извршени на урбаним местима на којима је био присутан већи број грађана и да су напади били координисани и изведени на шест различитих локација. У овим нападима укупно је убијено 130, док је рањено око 360 лица.[26]

По подацима Министарства унутрашњих послова Републике Србије[27] један од осумњичених терориста из поменутог напада је регистрован на територији Србије као подносилац захтева за азил. Поједини подаци указују да је са мигрантима у Европу ушло и више хиљада терориста (неки извори наводе да се ради о 4000 терориста).[28] У случају да су указани подаци тачни, Европа се сусреће са до сада невиђеним безбедносним изазовом, који се неће моћи лако превазићи.

За постојећи степен безбедносне кризе која је изазвана могућим инфилтрирањем терориста у земље Европе као лица која су у потрази за бољим и безбеднијим животом, не постоје адекватне безбедносне мере, што се и могло видети приликом Париског терористичког напада. Регистрација миграната приликом уласка у сваку земљу је један од метода формирања обједињене базе података о тим лицима, али и уједно њихова провера да ли су већ регистровани као чланови терористичких организација. Највећи проблем и безбедносни изазов представљају управо она лица која нису означена као терористи или потенцијални терористи. Са промењеним безбедносним околностима нужна је и промена у безбедносној превенцији, што ће имати и директног утицаја на кривичноправну заштиту почевши од промена у казненој политици, с тим да су могуће и промене код појединих постојећих кривичних дела у складу са новим безбедносним изазовима.

ЛИТЕРАТУРА

- *Conception de la sécurité*, Série d`études 14, Publication des Nations Unise, 1986, A/40/533.
- *EU Concept for ESDP support to Security Sector Reform (SSR)*, Council of the European Union, 2005, pp. 7.

26) *Telegraph*, „Paris terror attack“, www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/11995246/Paris-shooting-What-we-know-so-far.html (23/01/2016)

27) Министарство унутрашњих послова Републике Србије, www.mup.gov.rs/cms_cir/saopstenja.nsf/arhiva-saopstenja-MUP-2015 (23/01/2016)

28) *Express Uk*, „Islamic State reveals it has smuggled thousands of extremists into Europe“, www.express.co.uk/news/world/555434/Islamic-State-ISIS-Smuggler-THOUSANDS-Extremists-into-Europe-Refugees (24/01/2016)

- Бингулац, Ненад и Драгојловић, Јоко, „Утицај војних маневара на питање безбедности у Европи са становишта Хелсиншког завршног акта“, Међународни тематски зборник *Четрдесет година од потписивања Хелсиншког завршног акта*, уредници Мина Зиројевић и Весна Ћорић, Институт за упоредно право, Београд, 2015, стр. 109-122.
- Бјелајац, Жељко и Зиројевић, Мина, „Безбедносна култура у ери глобализације“, *Култура полиса*, бр. 23, год. XI, 2014, стр. 77-99.
- Бјелајац, Жељко, *Организовани криминалитет – империја зла*, Правни факултет за привреду и правосуђе, Нови Сад, 2013.
- Бошковић, Мило, Криминологија са пенологијом - Социјална патологија, Правни факултет, Нови Сад, 2002.
- Гаћиновић, Радослав, „Безбедност као научна дисциплина“, *Безбедност*, Министарство унутрашњих послова Републике Србије, год. L, бр. 1-2, 2008, стр. 5-21.
- Гаћиновић, Радослав, „Класификација безбедности“, *Наука - безбедност - полиција*, год. 12, бр. 2-3, 2007, стр. 3-26.
- Грчић, Мирко, *Политичка географија*, Географски факултет, Београд, 2000.
- Драгишић, Зоран, „Систем националне безбедности – покушај дефинисања појма“, *Војно дело*, 3/2009, стр. 162-176.
- Драгојловић, Јоко и Бингулац, Ненад, „Безбедност као атрибут и функција савременог полиса“, *Култура полиса*, бр. 24, 2014, стр. 129-141.
- Живковић, Урош и Миленковић, Милош, „Европска унија као глобални актер реформе сектора безбедности и искуство Србије“, *Политичка ревија*, вол. 45, бр. 3 , 2015, стр. 209-232.
- Зиројевић, Мина и Бјелајац, Жељко, „Блиско источни тероризам и религија у савременом полису“, *Култура полиса*, бр. 22, год. X, 2013, стр. 193-207.
- Јазић, Александар, „Терористичка пропаганда и улога медија“, *Међународни проблеми*, вол. LXII, бр. 1, стр. 113-135.
- Османлић, Иљаз, „Заједница и друштво“, *Политичка ревија*, вол. 10, бр. 1, 2011, стр. 187-200.
- Симеуновић, Драган, „Миграције као узрок политичких аномалија у Европи“, *Журнал за криминалистику и право*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2015, стр. 1-18.
- Стајић, Љубомир, *Основи система безбедности са основама*

истраживања безбедносних појава, Правни факултет, Нови Сад, 2008.

Други извори:

- *BBC News*, „Migrant crisis: Migration to Europe explained in graphics", www.bbc.com/news/world-europe-34131911 (23/01/2016)
- *Express Uk*, „Islamic State reveals it has smuggled thousands of extremists into Europe", www.express.co.uk/news/world/555434/Islamic-State-ISIS-Smuggler-THOUSANDS-Extremists-into-Europe-Refugees (24/01/2016)
- *Telegraph*, „Paris terror attack", www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/ france/11995246/Paris-shooting-What-we-know-so-far.html (23/01/2016)
- Whelan, Andy and Delgado, Martin, „Burning with hatred... The right-wing extremist who hated immigrants and multi-culturalism", www.dailymail.co.uk/news/article-2017962/Anders-Behring-Breivik-Right-wing-extremist-hated-immigrants-multi-culturalism.html (22/01/2016)
- Кривични законик Републике Србије, *Службени гласник РС*, бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 и 108/2014.
- Министарство унутрашњих послова Републике Србије, www.mup.gov.rs/cms_cir/saopstenja.nsf/arhiva-saopstenja-MUP-2015 (23/01/2016)
- *Телеграф*, „Најстрашнији терористички напади у Европи", http://www.telegraf.rs/vesti/1382333-tekle-su-reke-krvi-ovo-su-najstrasniji-teroristicki-napadi-u-evropi-video (22/01/2016)

Milovan Jovanovic
Nenad Bingulac

TERRORISM AS A CONTEMPORARY SECURITY CHALLENGE

Resume

Achieving sufficient levels of security protection in the contemporary society is the basis for providing personal the protection of society members from various forms of criminal behavior of other members of society, but that is also a basic prerequisite for the protection of state. Without mentioned it cannot be imagine the progress of society. From the results shown so far, it appears that this way protects the existing system of values. Safety,

which is achieved by criminal protection by itself creates nothing but only makes it possible, and at the same time is a basic attribute of every state. With the development of society, evolves the criminal law protection that can be perceived as a guarantor of freedom by limiting human arbitrariness. In recent years, the most common security challenges in most countries are terrorist attacks; therefore the special attention in this work will be dedicated to this issue. Achieving a higher level of security and protection of society, particularly against terrorist attacks, largely depends on the work of many security services, but cannot be omitted, and the necessary criminal protection. At the end of observation of this issue was pointed out to new security challenges faced by European countries, which implies the migrant crisis, and their connection with recent terrorist attacks. With the existing level of security crisis that was caused by the possible infiltration of terrorists in European countries as well as persons who are in search for a better and safer life, Europe is not so far met and therefore does not have adequate security measures. Registration of migrants when entering into each country is one of the methods of forming a unified database on these entities, but it is also their checks whether they are already registered as members of terrorist organizations. The biggest problem the security challenge is precisely those persons who have not been identified as terrorists or potential terrorists. With the changed safely circumstances changes are necessary in the security prevention, which will gone have a direct impact on the criminal protection starting from the changes in penal policy, with the possible changes in some existing offenses under the new security challenges.

Key words: terrorism, state security, the security of society, migrant crisis.

* Овај рад је примљен 3. фебруара 2016. године, а прихваћен за штампу на састанку Редакције 16. марта 2016. године.